

Anul LVIII

Nr. 36

Arad, 2 Septembrie 1934.

Lupta împotriva indiferentismului religios.

De P. Sf. Sa Dr. Grigorie Gh. Comșa
Episcopul Aradului

[Continuare]

III.

Cauzele indiferentismului religios.

Goana vitezei l-a făcut pe om indiferent pentru adevăratele bunuri. Poștalionul a fost înlocuit cu trenul și automobilul, trenul este abandonat de unii ca să meargă cu avionul; dar aceeași viteză nu lasă răgaz omului să asculte o Liturghie în care nu s'a scurtat nimic. Pentru adâncirea lăuntrică, pentru viața religioasă omul are nevoie de timp, dar neliniștea, goana vitezei moderne nu-i dă timp! Advocatul toată săptămâna a alergat pe la tribunal, s'a mecanizat în atâtea procese, conștinutul lor l-a coborât privirea spre pământ, deși advocații mai în vârstă și cei de curând decedași aveau vreme să meargă și la biserică.

Profesorul și-a consumat timpul pe catedră și Duminica lasă ca elevi și clerul să meargă singuri la biserică. Inginerul, în goana vitezei nici nu mai zărește biserică. Slavă Domnului, în eparhia Aradului, sunt profesori, advocați, ingineri, medici, cu bune sentimente creștinești și nădăjduim că ei vor trezi prin pilda lor pe cei cari ar fi indiferenți. Căci desmetecirea trebuie să vină. Nu mai merge ca mecanizarea vieții. Nu mai merge ca oamenii în tren, în tramvai, în vapor, în avion să treacă indiferent unul pe lângă altul. Și nu mai merge ca dorul de confort să adoarmă aspirațiile spirituale ale omului.

Vedem ceeace se întâmplă sub raportul confortului. Radio e instalat aproape de locul de odihnă, ca să adormim în accente de muzică imprecisă; în automobil s'a introdus muzica de radio; în trenuri s'au instalat vagoane

de dormit și de mâncare. Pe vapoarele uriașe se face sport, tenis etc.; băi, biblioteci, împodobesc vapoarele. Și omul în dorul de confort aleargă în tot chipul ca să-și asigure confortul cât mai rafinat. Adevărat că același om de multe ori merge în natură și doarme pe creste de munți în timpul verii, dar revine apoi la confortul amețitor, care îl lasă indiferent pentru cele sufletești. Și atunci el se ocupă cu gândul ca slujba să fie scurtă, ca el să aibe confort și în biserică, după cum are în tot locul.

Astfel viteza și dorul de confort sunt isvoare ale indiferentismului. Firește că unii au căutat să facă biserici în gări, sau cel puțin să facă servicii divine și totașa în porturile maritime.

Părintele profesor Alexandru Constantinescu caută să stabilească și data când în vechiul regat a pătruns indiferentismul religios. După unirea Principatelor sub Cuza-Vodă, curente diferite pătrund în țară și biserică nu poate să reziste, căci l-se secularizează averile¹⁾. Dar cum ne explicăm prezența indiferentismului între intelectualii din Ardeal? Biserica din Ardeal, — o mărturisim sincer, — era foarte activă, dar mai mult în senz național și când idealul național s'a realizat, am ajuns să vedem că biserică făcuse mai mult propagandă națională și intelectualii nu au avut o prea temeinică educație religioasă, căci intelectualii și-au găsit satisfăcute aspirațiile lor în luptele politice. Unii ajungând în mod norocos deputați și senatori, nu mai simțeau nevoie să stea sub

¹⁾ Diacon Al. N. Constantinescu: „Indiferentism religios”.
Brăila 1924 p. 11.

aripile bisericii; alții agonisind averi un mai simțeau trebuința să solicite burse, uitând încetul cu încetul să mai meargă la biserică.

Este explicabilă în oare care măsură această situație, căci intelectualii nu posedau o cultură religioasă prea temeinică, iar iubirea de biserică începu să lase de dorit, mai ales, când prin buget biserica a suferit reduceri de posturi și fiii ei, cari au primit burse dela biserică, nu au sărit în ajutorul ei, ca să o ape-re. Înțelegem starea aceasta, pentru că exista — ce e drept — religiozitatea, dar ea nu era desăvârșită. Și azi, mai cred mulți că numai politicianismul va salva țara, dar în timpul mai nou noi vedem semnele unei treziri religioase.

Aceste semne, manifestate și prin înființarea Frăției Ortodoxe Române și alte asociații religioase, trebuie să îndemne biserica la muncă mai temeinică. Trebuie să simtă intelectualii că omul este templul lui Dumnezeu și duhul lui Dumnezeu locuiește într'ânsul (I. Cor. 3 v. 16). Inima ta, omule, este menită să fie tronul Duhului Sfânt, cu dragoste, bucurie și pace, ca să ai mulțumire în viață. Duhul Sfânt, ajută omului întru slăbiciunile sale (Rom. 8 v. 26). Apostolul Pavel suspină spre Dumnezeu și Mântuitorul îi răspunde: „Îți ajunge fie darul meu“ (2 Cor. 12 v. 9). Cu acest dar al lui Dumnezeu, omul trebuie să-și aprindă inima de dorul de a face bine, de a se birui pe sine, de a merge pe calea virtuții și a birui spunând în fața morții: „Luptă bună m'am luptat!“.

Dar și tu, intelectual român, trebuie să te adâncești în ființa ta și să recunoști că cultura modernă îndreptată numai spre pământ nu poate satisface, trebuind să-ți însușești cultura plină de interiorizare, frumoasă a concepției creștine. Trebuie să simți că ai nevoie de schimbarea ființei tale, ca să vezi că nu mai poți accepta orice principiu și orice părere despre lume și viață care vine dela orice vrășmaș al Crucii lui Hristos. Nu uita că lipsa deprinderilor religioase duce la desinteres, desinteresul produce indiferență, aceasta înstrăinare iar înstrăinarea duce la necredință! Sunt sigur iubite intelectual, că vei înțelege cuvintele Domnului: „Bucurați-vă că numele vostru în ceruri scris este“ (Luca 10 v. 22); „Bucurați-vă și vă veseliți, că plata voastră multă este în ceruri“ (Mat. 5 v. 12). „Intristarea voastră întru bucurie se va întoarce.... și bucuria voastră nimeni nu o va lua dela voi“ (Ioan 16 v. 20, 22). Bucurie vei avea dacă vei privi viața în lumina credinței, care îți dă certitudinea că tu ești Fiu al lui Dumnezeu!

Iubite Intelectual! Să-ți socotești viața ca

o slujbă adusă lui Dumnezeu căci ești dela Dumnezeu pentru Dumnezeu! Nu trebuie să aibi numai cuvinte de critică pentru biserică, ci să o ajuți cu fapta și cuvântul ca să-și poată face datoria. Viața ta va fi atunci viață cu adevărat creștină și vei lăuda pe Dumnezeu, căruia îi suntem cu toții datori pentru cece avem dela Dânsul. Și, Doamne, cu câtă căldură a inimii mele, vă doresc vouă, tuturor intelectualilor, ca sufletul vostru să strălucească prin unirea lui cu Dumnezeu cu ajutorul rugăciunii. Căci zice Sf. Ioan Scărariul că cufundarea sufletului în ființa infinită alui Dumnezeu și în iubirea Lui, este o aprindere a lui cu Majestatea Domnului. Când Moisi pe muntele Sinai a vorbit cu Dumnezeu, „fața lui a strălucit căci Dumnezeu a vorbit cu dânsul“ (Eșire 34 v. 29). Și Moisi a trebuit să-și acopere fața cu un văl, ca să-l poată privi poporul!

O, iubii intelectuali, de strălucire divină să se umple fețele voastre prin rugăciunea către Dumnezeu în familie și în biserică, în public, ca alții să ia pildă dela voi.

Între cauzele indiferentismului numărăm și lipsa de pilduire a unor părinți, cari nu învață spre cinstirea de Dumnezeu pe fiii lor.

O cauză a indiferentismului este și nesocotirea repaosului duminical.

IV.

Câteva cazuri de indiferentism religios.

Cititorii peste cititorii așezat-a Ștefan Cel Mare pe plaiurile Moldovei întru slava lui Dumnezeu, Care l-a adus la biruință, dar unde este oare catedrala monumentală a neamului în București, semnul mulțumirii către Dumnezeu a tuturor Românilor că Dumnezeu ni-a dat România visată de veacuri?? Vor fi fost multe nevoi pe capul nostru după războiu, dar precum s'au înălțat atâtea palate mărețe în capitală și au fost bani, de sigur erau bani și pentru catedrala neamului?!

Unde sunt mecenașii noștri, cari din truda și agoniseala lor să ajute și așezămintele bisericesti? Au decedat dela unire încoace o seamă de bărbați de seamă ai neamului. Spuneți-mi unde ați celit în testamentul lor despre vr'o danie către biserică!

Au năvălit tot felul de credinți după războiu asupra noastră, cu tendinți cuceritoare și nimicitoare. Spuneți-mi, unde sunt intelectualii laici cari să fi combătut concordatul dela tribuna senatului sau să fi combătut legea cultelor în punctele unde nu ne era favorabilă?! Frații noștri uniți au aranjat în anul 1928 o demonstrație cu prapori la Târgu-Murăș și balanța

s'a înclinat în favoarea lor, iar noi ortodocșii am stat indiferenți.

Când s'a recunoscut baptilsmul prin lege, nu s'a găsit un intelectual care să combată primejdia sectară.

Mesagiile corpurilor legiuitoare an de an au continuat să omită rolul bisericeii în viața statului nostru!

Bisericeii ortodoxe prin bugetele țării i-s'au făcut reduceri cari au pus-o în vădită inferioritate față de alte culte, creindu-se episcopii catolice cu banii statului român chiar pe vremea reducerilor făcute în bugetul bisericeii ortodoxe. În felul acesta, năvala catolică se resimte prin înființarea de parohii catolice și unite prin vechiul regat, unde se proiectează a se zidi cel puțin 8 catedrale în opt orașe.

Un reviriment s'a resimțit când s'a dat instrucția religioasă în seama preoșilor, dar și azi religia este așezată în orariul școalelor a-

lătura de dexterități, după masă.

În Duminici și sărbători se țin congrese de tot felul tocmai în timpul Sfintei Liturghii. Elevii merg la biserică fără profesori, copiii fără părinți. Aceasta este o indiferență care se va răsbuna.

În orașele mai mari, la cununile religioase, creștinii nu asistă cu evlavie cuvenită, se împart cocarde, se vorbește ca și cum ar fi într'o sală de teatru.

Nu de mult, în Iulie 1934 mi-s'a dat să citesc în ziare o publicație foarte ciudată. A murit un oare-care om, care numai ortodox nu era și la incinerarea lui deși a oficial un laic o oare-care slujbă religioasă, corul operei române a dat răspunsurile religioase, deși este alcătuit mai mult din ortodocși. Nu mai comentăm.

Firește că am putea aduce multe cazuri de indiferentism, dar ne oprim și ne vom da silința să arătăm câteva mijloace de luptă împotriva indiferentismului religios. [Va urma]

Icoana Familiei Creștine.

De P. Sf. Sa Dr. Grigorie Gh. Comșa
Episcopul Aradului

(Continuare)

Ce să zicem noi în fața acestor constatări ale Sf. Cyprian? Vom mai pomeni de faptul că azi femeile joacă jocuri de noroc ziua și noaptea? Vor fi puține, dar sunt! Și ce să zicem de femeile cari fumează și încă pe stradă?!

Dar bărbații? Ei își permit lucruri pe cari nu le admit femeilor! Datoria lor este să fie susținătorii familiei, dar în loc de aceasta, de multeori cad în sensualism, pe care azi oamenii o numesc: „o slăbiciune plăcută“, pe care însă n'o admit și femeilor. Ei neagă ca ar fi obligați la o moralitate egală cu a femeii, sau a soției lor: Spartanul Gerodates fu întrebă odată, ce anume pedeapsă primește la ei, cel ce săvârșește adulter și a putut da cu mândrie următorul răspuns: „La noi la spartani nu există adulter!“ În Sparta, în Xios, precum spune Plutarch, în șaptesute de ani n'a existat nici un adulter, și nici seducerea vre-unei fecioare.

Dar ce este astăzi la noi și la alte națiuni. Adulterul este prea cunoscut. În noul cod penal elvețian cel ce comite adulter împreună cu femeia vinovată, primește pedeapsa închisorii până la un an!¹⁾

E timpul suprem să se știe până unde merg drepturile fiecăruia dintre soți. Ei au dat viață copiilor, tot ei sunt și ocrotitorii lor cu

drepturi egale. Copiii deci sunt datori a se supune ambilor părinți în mod egal. Dar în creșterea de azi mult s'au dat uitării cuvintele: „Fiilor, ascultați pe părinții voștri în Domnul, căci aceasta este drept. Cinstește pe tatăl tău și pe mama ta; acesta este ordinul cel dintâi al făgăduinței“ (Efes. 6 v. 2—4). Destinația morală a femeii este egală cu a bărbatului: „nu este parte bărbătească, nici femeiască, pentru că voi toți sunteți unul întru Hristos Iisus“ (Galateni III. 28—29). Însă în familie trebuie unul să reprezinte principiul autorității și anume bărbatul are autoritatea întâietății, precum capul față de restul trupului are întâietate: „Femeia este mărirea bărbatului, căci nu este bărbatul din femeie, ci femeia din bărbat, nici nu s'a făcut bărbatul pentru femeie, ci femeia pentru bărbat... Dar nici bărbatul nu este fără femeie, nici femeia fără bărbat în Domnul. Căci precum este femeia din bărbat, așa și bărbatul prin femeie: și toate dela Dumnezeu“ (I. Cor. 11 v. 7—12).

Temerea femeii este creștină, un fruct al dragostei dintre cei căsătoriți. Ea trebuie să asculte de bărbat, ori cât ar fi de înțeleaptă. Ea să se încreadă în tăria învățăturilor evanghelice, să știe tăcea când trebuie și să nu discute cu violență căci violența nu ajută la nimic!¹⁾

¹⁾ P. Iohannes Polifka: „Regina Nostra“ I. Toll. Warnsdorf 1933 p. 54.

¹⁾ Chezarie Ștefănescu: Mama Creștină Iași 1905 p. 15

Cât de importante sunt acestea probleme, se invederează din atenția dată în trecut educației creștine în familie chiar prin legislația țării.

Codul Calimach din anul 1816 în Art. 182 dispune: „Părinții de obștie, sunt îndatoriți a da fiilor lor cuviincioasă creștere, adică îngrijindu-se pentru viața și sănătatea lor, să le dea trebuincioasă hrană, deprinzându-le puterile trupești și iscusințele sufletești spre bine și întemeind fericirea lor cea viitoare prin învățături mai întâi a dogmelor credinței și apoi a celorlalte foloșitoare științe“. Vechile noastre așezăminte au acordat un rol de primul rang Bisericei și religiunii și astfel au impus părinților obligațiunii de cea mai covârșitoare însemnătate. Ele fac pe părinți să nu fie nepăsători față de facultățile fizice, morale și intelectuale, ale fiilor lor.

În măsura, în care aceste facultăți se oțlesc în familia creștină, avem creștini buni și cetățeni buni. Și noi ne bucurăm că în ultimul secol, la noi Românii a fost pe un plan destul de înaintat preocuparea de educația religioasă-morală în familie¹⁾

În prefața cărții: „Educația mamelor de familie“ a autorului francez Aimé-Martin, traducătorul I. D. Negulici în anul 1844 spune că mamele au tronul universului, tronul slavei și al fericirii, tron pregătit lor de Dumnezeu în dragostea sa pentru omenire. Și apoi traducătorul zice: „Este adevărat că de vre-o câțiva ani, a început și în Țara Românească și în Moldova a se îngriji ceva mai mult educația voastră (a mamelor) în clasele de sus și în cele mai avute și am crezut un minut că am făcut un pas către civilizație, văzându-vă în saloanele voastre, strălucind împodobite cu talenturi care plac numai ochilor, auzului, și care amăgesc numai simțurile. Dar vai! prin acest fel de educație, vi-s'a făcut cea mai mare strâmbătate în marea voastră solie, pentru că vi-s'a deșteptat numai înțelegerea, care deșteaptă iarăși numai deșertăciunea și micile patimi, care țin numai de materie; iar sufletul... a rămas în uitare și în adormire și iată, că familia și societatea rămân desceulată din toate legăturile ei cele mai sfinte, se desmădulează și se derapănă: zic societatea, pentru că sunt foarte puține acele familii, cari înfloresc sub umbrirea virtuții. Cu toate acestea tot voi sunteți nădejdea noastră...“

(Va urma)

Impresii dela pelerinajul sfintei mănăstiri Bodrog.

Ortodoxia noastră stă în strânsă legătură și cu viața mănăstirească. Epocile de înălțare sau decădere ale Bisericii noastre merg paralel cu înălțarea sau decăderea mănăstirilor. Aceasta se resimte mult și în duhul religios al norodului nostru. Pentru el, un călugăr este mai mult decât un preot mirean și slujba dela mănăstire mai căntată decât cea din biserica satului sau mahalaua orașului. Așa se explică năvala cu totul neobișnuită a norodului la hramul mănăstirilor. Înainte de unire, aceste hramuri — mai ales dacă era vorba și de cercetarea sf. Moaște — se transformau în niște soboare imense ale Românilor din toate provinciile. Din acest punct de vedere Ardealul rămăsese în umbră, căci acolo mănăstirile cu viața și atmosfera lor mistică aproape se stinseseră. Numai în timpul din urmă se fac mari eforturi pentru împlinirea acestei scaderi în viața religioasă ardeleană. În cadrul acestor eforturi trebuie privită mișcarea religioasă ortodoxă dela mănăstirea Bodrog din eparhia Aradului.

De pelerinajile foarte impozante dela această mănăstire auzisem. Dar una-l s'auzi și alta-l să vezi. De aceea, la Sf. Maria mare din anul acesta, am purces și eu din orașelul de munte, în care mă recreasem, spre Bodrog. Plecând de dimineață c'o trăsură din Arad, după o oră eram la mănăstire! O mare de capete umplea curtea mănăstirii, și ceva mai spre periferie poposiau căruțele pelerinilor, împodobite cu frunzar și cruci de lemn. Dar nu toți credincioșii veniseră *pe sus*, ci o mare parte dintre ei sosise încă din ajun, *pe jos*, dela o depărtare chiar și dela 70 de Km., din părțile Banatului. La 9 dimineața, începe sf. Liturghie, slujită în curtea mănăstirii, la un altar anume aranjat, în fața millor de pelerini. Liturghisește chiar P. S. Grigorie, energicul episcop al Aradului și cu un simț așa de fin pentru problemele actuale bisericesti. Din aceste probleme face parte și reinsufletirea mănăstirii Bodrog. Împrejurul P. S. Sale se înșiră la slujbă un sobor de 12 preoți în frunte cu Părintele arhimandrit Morușca, starețul mănăstirii și fidelul executor al planurilor vlădicești la înălțarea ei. Și cu toate că la această Sfântă Liturghie asistau mai multe mil de persoane, stăpânia însă cea mai adâncă liniște ordne și reculegere. Predica P. S. Grigorie, care cu marele său talent oratoric cuceritor de mulțimi a făcut o paralelă măiestrită între viața smerită și neprihănită a Sf. Fecioare cu viața creștinilor de azi, și mai ales a femeilor și fecloarelor, — a încununat fericit această solemnă liturghie arhierescă. Și numai după două ore, mii de pelerini, unii în căruțele împodobite cu frunzar și cruci de lemn, iar cei mai mulți pe jos încadrați în coloane, cu steagurile bisericești în frunte și cântând imne religioase, se

¹⁾ C. Gibescu: Educația religioasă-morală București 1900 p. 20—21.

îndreptau spre căminurile lor. Privindu-i de pe înălțimea altarului din vatra mănăstirii cum se perdeau tot mai mult în zare, când numai bătaia vântului mai purta până la mine frânturi din cântecele lor, — am rămas și mai adânc încredințat de profunda credință ce se sălășluiește în sufletul poporul nostru. Și această credință nu trebuie socotită cumva ca apa din stâncă, pe care numai toiagul făcător de minuni al unui profet ar fi în stare s'o facă să țâșnească, ci ca un zăcământ foarte firesc al sufletului Românului ortodox, capabil la cele mai mici atingeri, de cele mai sonore și mai armonioase vibrații evlavioase. Taina Mărturisirii, a sf. Impărtășanii, a Maslului și popasurile Crucii, aplicate cu multă osârdie și metodic de slujitorii dela mănăstirea Bodrog majorității pelerinilor încă din ajunul hramului, s'au dovedit în fiecare an ca acțiuni absolut necesare pentru refacerea sufletească și ca o întregire firească a solemnității Sf. Liturghii din ziua hramului.

Repetăm deci și noi rostirea evangelistului: secerișul este gata și întins; să ne rugăm lui Dumnezeu, ca să trimită cât mai mulți secerători, — dar vrednici.

Pr. Dr. Gh. Ghia,
profesor la Colegiul Național
Carol I din Craiova

Lupta de clasă în concepția lui Berdiaeff.

Gh. Lupșa.

(urmare)

Criteriul de formațiune al castelor indiene este de ordin pur religios. Clasele sociale, în general, sunt defectuoase, căci se opun cu îndârjire spiritului de înfrățire a omenirii. Orice izolare alături de o clasă socială, este un rău — spune Berdiaeff — contra căruia trebuie să luptăm spiritualcește (idem p. 56-57).

Deosebiri, după Marx — între „proletariat” și „burghezime” îl corespunde contrastul dintre bine și rău, superioritate și inferioritate, lumină și întunec (p. 57). „El vede în antagonismul proletariatului și al burghezimei lupta lui Ormuzd și Arhiman” (p. 58).

Creștinismul nu poate nega realitatea luptei de clasă. Conștiința creștină trebuie să condamne însă, atât moralcește cât și din punct de vedere religios exploatarea oamenilor între oaltă și să la apărarea celor oropsiți. Creștinismul, (și mai ales creștinismul ortodox), pune un mare preț pe personalitatea omului. El nu vrea sufocarea și înăbușirea personalității. Creștinismul vede în muncă ceva sfânt: „Dacă cineva nu vrea să lucreze, nu trebuie să mănânce” spune sf. apostol Pavel.

Pe când în antichitatea greco-romană, munca era considerată drept rușine, fiind înfățișată ca apa-

nagiul exclusiv al sclavilor, religia creștină idealizează și consfințește munca. Ce privește problema disciplinel muncii în colectivitatea socialistă, ea este mult discutată și mai ales discutabilă. Știind că rodul muncii nu-i aparține lui, ci colectivității, muncitorul socialist este lipsit de imboldul și perseverența muncii, la care trebuie constrâns printr'o disciplină militară. În cazul acesta viața muncitorului se aseamănă de minune cu viața de cazarmă. Socialismul materialist însă, crede într'o renaștere a sufletului și naturii omului când acesta va săvârși lucrul dintr'o profundă convingere internă spre gloria și mărirea statului comunist.

A crede că burghezul stă în inactivitate, este inexact, căci el este veșnic îngrijorat de afacerile sale, neavând un singur moment libertate. Regimul capitalist este instabil atrăgând după sine cu foarte mare ușurință crize și catastrofe.

Comunismul marxist pune clasa deasupra personalității, considerând pe om ca o funcțiune socială, dar în problema socială, cel care primează, este omul. Clasele sociale sunt transitorii. „Antagonismul și lupta de clasă au intoxicat sufletele omenești cu otrăvuri îngrozitoare: lăcomie, dușmănie, ură.” (o cit. p. 93). Aceste otrăvuri vor exista atât timp cât vor exista clase sociale. Conceperea unei societăți umane, lipsită de aceste scăderi este iluzorie și de domeniul fanteziei. Ura de clasă care sapă la temelia societății confirmă întocmai prevederile lui Marx

Față de burghezime, proletariatul nutrește în sufletul său o animozitate condamnabilă. Proletarul este invidios, revanșard și gata ori când la violență. Față de aviditatea și egoismul burghez, lucrătorul a trebuit să reacționeze, luptând pentru îmbunătățirea existenței sale și în acelaș timp pentru întreaga grupare din care face parte: „Lucrătorii umiliți și exploatați în societatea capitalistă: cărora nu li s'a acordat decât iluzoria libertate formală, trebuie să lupte pentru ameliorarea situației lor sociale, căci aici rezidă nu numai interesul subiectiv, ci și un adevăr obiectiv. Lucrătorul nu luptă numai pentru sine însuși, ci pentru întreaga clasă muncitorească, scopul pe care-l urmărește este o justiție umană universală” (p. 100). Individul izolat nu poate duce singur această luptă pentru revendicarea drepturilor sale. Pentru aceasta e de lipsă sindicalizarea muncitorilor.

Ameliorările sociale nu vor rezulta niciodată din perfecționarea morală a oamenilor după cum nici muncitorul socialist nu prestează munca de bună voie. Pentru reformarea societății trebuie dusă o luptă, dar aceasta trebuie să fie lipsită de acel patos marxist destructiv.

„Conștiința creștină nu poate în nici un chip să aprobe formele de violență și de constrângere ce le practică comuniștii ruși, cari văd în omor, teroare, privațiunea libertăților elementare ale omului, procedee trebuind să permită crearea unei noi societăți” (o. cit. p. 110).

Libertatea reală este aceea, care nu cere omului

să trăsască din prestarea unei munci oneroase, zdrobitoare, degradante și cu totul opuse conștiinței sale. „Lupta de clasă este o realitate. Ea nu poate fi tăgăduită. Ea trebuie spiritualizată, subordonată principiului spiritului suprem și desbrăcată de pasiuni și vehemență” (p. 111)

Care sunt, după Berdiaeff, clasele sociale și în ce se deosebesc ele? Numărul lor se ridică la trei:

1. *Aristocrație (nobilime).*
2. *Burghezime.*
3. *Proletariat (muncitorime).*

Dacă Marx n'ar fi conceput clasele sociale prin prisma materialismului istorico-economic, ar fi văzut desigur că diferența e infinit mai mare între burghez și aristocrat decât între cel dintâiu și muncitorul socialist. Între „burghez” și „aristocrat” există o deosebire de rasă. Factorul economic despre care am spus că este nestabil, joacă aici un rol cu totul secundar. Aristocrația e lipsită de virtuți economice, cari aparțin burghezimel. Averele aristocrației nu rezultă din vre-o întreprindere economică. Ea e dobândită prin saibă și devine ereditară. Noblețea de rasă e ceea ce caracterizează aristocrația. Ea se laudă cu trecutul străbunilor. Aristocratul poate să-și plardă avuțurile. Rаса din care face parte poate degenera. Noblețea și rаса subzistă totuși, sfidând realitatea. Aristocratismul pare cu atât mai autentic, cu cât trecutul său e mai vechiu. Aristocratul nu urmărește câștigul. Dacă din întâmplare ar face aceasta, atunci ar deveni „burghez”. Când cineva are un frumos trecut istoric n'are nimic de invidiat. Poți deveni „burghez”. În același timp însă, nu poți deveni, trebuie să te naști „aristocrat”. Aristocrația cere un timp îndelungat. Burghezimea poate lua ființă în cursul unei generații (120).

Burghezul este un lucrător, care nu cunoaște răgazul, de care aristocrația a știut să profite pentru înfrumșetarea existenței sale. De aceea cu drept cuvânt se poate spune că „burghezul” nu trăiește pentru sine, ci numai pentru „afacerile sale”. Milionar de ar fi, burghezul veghează mereu asupra capitalului și e mereu stăpânit de grija cum ar putea întrebuința mai cu folos această sumă. Burghezul neliniștit mereu caută să-și mărească capitalul. El e rudă de consăngenitate cu muncitorul. În urma muncii și virtuților sale economice muncitorul poate intra în tagma burgheză, niciodată nu va putea pătrunde în clasa aristocrației. Vedem deci că pentru „burghez”, „bogăția este un dar acordat omului drept recompensă pentru virtuțile sale”. — Dușmănia este mai mare între muncitor și burghez pentru că acesta din urmă a trădat clasa lucrătorilor, manifestând un mal mare spirit de iniștativă. Astfel burghezul formează o nouă clasă, cu totul ostilă muncitorilor.

Biserica creștină — spune Berdiaeff în continuare — trebuie să-și spună cuvântul asupra acestui conflict dintre clasele sociale. Desele predici ale Sf.

Ioan Chrisostom corespund realității, contemporane lui. Predicile bisericii din zilele noastre îndemnând pe credincioși să rezolve chestiunea socială prin milă, binefacere, deși pot îndușoși inimile împietrite, totuși, se pare că nu mai corespund actualității. Biserica trebuie să stea mai ales alături de poporul de jos, de clasa muncitorilor care e amenințată de pericolul ateismului. Când e vorba de a suprima ura dintre clase ar fi foarte ridicol „de a preconiza o împăcare a claselor bazată pe pasivitatea acelor care sunt oprimate și exploatate.... Lupta nu este numai un rău, ea este și un bine și se cerută de însași demnitatea omului. E deplasat să predici umilința celor exploatați, atunci când opresorilor ar trebui să se adreseze mai întâiu de toate, aceste exhortații” (p. 155).

Bisericii îi incumbă rolul să pregătească o atmosferă spirituală și morală a sufletelor acelor care participă la combaterea antagonismului social. Creștinismul ține mai mult la individualizare decât la celecționare și nu pune clasa deasupra individului. Omul deci nu este o funcțiune socială.

Ce crede Berdiaeff despre naționalism?

Pentru a putea răspunde cu precizie să cităm din scrierea „Le christianisme et la lutte des classes” următoarele: „Dar într'un fel general, naționalismul cauzează tot atâta ură și animozitate cât lupta socială dintre clase, el nici măcar nu poate concepe un viitor scutit de această luptă împregnată de ură. Rasismul este în toată starea de cauză, un fenomen eminent anticeștin și dacă poate lua forme religioase, nu poți deosebi aici altceva decât o renaștere a religiunilor păgâne. Fasciștii, hitleriștii sunt păgânii și inamicii ai creștinismului” (p. 161), naționalismul — după Berdiaeff, se opune lichidării problemelor sociale precum și înfrățirii popoarelor sub scutul sf. bisericii. Rolul bisericii este de a pregăti clasa muncitorească pentru ca aceasta să știe duce lupta în mod inteligent.

Muncitorii trebuie instruiți în felul ca să știe că burghezul și nobilul sunt și ei ființe umane a căror demnitate trebuie respectată, cu toate deosebirile de clasă, fiecare ființă este chipul și asemănarea lui Dumnezeu. Nicolae Alexandrovici Berdiaeff s'a dovedit și de astă dată un impecabil spirit de reconciliere socială.

Gheorghe Lupșa
candidat de preot.

Penticostaliștii se numesc sfinți.

Sf. și malca noastră biserică în decursul veacurilor a avut lupte crâncene pe temelul credinței și al adevărului evanghelic. Mil și mil de mucenici ne sunt martori, prin câte vieți și vărsări de sânge ne-am apărât credința strămoșească, moștenită ca și pe o comoară scumpă. Acești mucenici, pe cari biserica îi

numără între sfinți și zilnic serbează pomenirea lor pentru că cunoscând viața, faptele și jertfa lor pentru evanghelia lui Hristos să ne servească de pildă.

În zilele noastre par'că s'ar arăta mai mulți sfinți ai lui Dumnezeu, mai multe cete, cari presupun, că ei ar fi mai plăcuți „Domnului”. Dintre multele cete ce s'au perindat în zilele noastre, par'că nici una nu și-a atribuit mai mare sfințenie, cași pentecostaliștii cari presupun, că ei sunt sfinții lui Dumnezeu cei mai moderni. Să vedem, cum se arată modernismul lor. Caracteristica cultului lor este stăruința, postul, tremurarea și strigătele nebune la văzul și auzul cărora crezi că ești în „infern”. Ei presupun, că în acele momente cade Duhul Sfânt peste ei, dându-le o putere deosebită, un dar special, de a vorbi în limbi, a tălmăci și a face minuni. Dar purtările lor, viața lor de toate zilele ne-a dovedit contrarul. Par'că să împlinesc cuvintele Mântuitorului dela Matelu cap. 7 v. 22 și 23: „Mulți vor zice în ziua aceea; Doamne, Doamne, au nu cu numele Tău am prorocit... etc... niciodată nu v'am știut pre voi, depărtați-vă dela mine, celce lucrați fărădelege”. Ce vor zice pentecostaliștii, sfinții moderni la auzul acestor cuvinte?

Deci este bine, să cunoaștem isprăvile acestor sfinți moderni.

În ceata lor este un tip interesant, anume: Ferestian Pavel I. Dănilă, care s'a lubit cu vecina sa, care din întâmplare era femeia vărului său.

Dară zicala Românilor: „Până atunci merge o-lul la fântână, până ce se sparge”. Vărul descoperă dragostea. Sfântul modern văzându-și dragostea conturbată, îi dă cu un par din gard în cap contrarului său din răzbuțare. Dar de vărșana nu se lasă, ci într'o bună zi dispar. Până în ziua de azi trăiesc împreună în concubinaj. Unde este sfințenia?

Într'o seară din luna Martie a. c. după ce s'a terminat rugăciunea în casa lui Pasa Todor Pavel ologul, pe care pentecostaliștii o numesc biserică, o soră devotată sectei, ținându-se între tipurile sfinte a fost prinsă în desfrânare în grădina bisericii lor, de soția bărbatului, cu care, a făcut desfrânarea. Dar să vedeți ce a făcut biata femeie!

Unui credincios de al meu îi dispăreau puii de găină și interesant, că atunci, când erau mai potriviți de friptură. S'a trezit bietul păgubaș, că șapte pui nu sunt. I-a mai rămas un pui frumos, care a stărnit lăcomia unei sfinte, care a primit pe Duhul Sfânt și puiul a fost ascuns sub albie, pregătit fiind, de a se vinde, ca banii, să se dea pe seama bisericii pentecostaliste.

Halal de așa biserică, care se susține de pe pui ascunși.

Unui credincios de al meu, a cărui femeie servește în București, de sărbătorile Crăciunului trimite băiatul ei un paltonaș de iarnă pe un creștin din comuna Hodîș. Acesta predă pachetul trimis unui creș-

tin din comuna noastră, lui Cofan Gheorghe cu cuvintele să-l predea la „Văsălia acela, ce are mulere în București”. Din greșală pachetul este predat pentecostalistului Săbău Vasilie Șița, acela care împarte mereu percepțele morale prin comună, zicând că așa și așa zice Scriptura. Numitul în loc să dea paltonul la tatăl băiatului pentru care s'a trimis, de sărbători își îmbracă băiatul său cu paltonașul primit, spunând că pachetul ar fi al lui, că și el are o soră în București, care l-l-ar fi trimis. După trecerea unui timp îndelungat, se descopere fapta și tatăl băiatului, abia poate scoate paltonașul, acum folosit, al copilului său. Dacă ar împărți și pentru ei dreptate, ca și pentru alții ar fi bine.

Moș Todor pantofar, vrea să facă pe cantorul bisericesc. Cântă sărguincios în fiecare Duminică și la toate ocaziile. Cred că la puține, fiindcă, nu știe nici cânta, dar nici tipicul. Mă pomenesc că Moș Todor prin o cerere adresată Consiliului parohial, cere să i-se dea și lui pământ din seala cantorală. Eu îi spun că nu sunt lăginer și că de pământ beneficiază numai cantorul și nu toți cântăreții, numitul se supără, că este c'am amarulc și trece la „spirii”.

„Dar nărațul din fire n'are leculre”, fiindcă în ajunul botezului Domnului, mama lui a fost silită să părăsească domiciliul, și prin vecini a sărutat crucea fiindcă sfântul modern, o amenința, că-i dă cu toparul în cap.

Oare așa au făcut sfinții lui Dumnezeu? Sigur aceștia vor fi sfinții altui „domn”. Al cărui domn? Să ghiciți!

Prunișor

Aurel Ionnișș paroh

Un psalm.

I.

O, cântați nouă cântare
Barzi, erol din Răsărit
Lui Jehova spre'nchinare
Ce din mâinile barbare
Neamu'ntreg ne-a desrobii!

II.

O, slaviți-L în altare
Pre Jehova din senin,
Ce în Patria strămoșească
A făcut să se unească
Toată viața de român!

III.

Lăudați în harfe, strune
Pre Jehova Dumnezeu,
Ce din giorii seculare
Într'o Românie mare,
A'nălțat poporul său!

Petru Irhașiu..

INFORMAȚIUNI.

Prea S. Sa Episcopul Grigorie în tractul Gurahonț. P. S. Sa Episcopul nostru a sosit dela Sinala Vineri, în 31 August, iar Sâmbătă în 1 Septembrie a plecat să ducă mângâere și hrană sufletească la creștinii noștri din mai multe comune ale protopopiatului Gurahonț.

În Germania, a murit, cum știți, marele general Hindenburg președintele Germaniei, în vârstă de 87 de ani. A murit încărcat de ani de glorie și a murit înconjurat de dragostea întregului popor german. A fost viteaz pe front, în vremea războiului celal mare, și a fost viteaz și în timp de pace, cât timp a ținut cârma poporului german. Iată de ce moartea lui a fost o mare durere pentru toți germanii. A fost înmormântat la Tannenberg, pe locul de unde a comandat el în 1914 o mare luptă împotriva Rușilor. În locul lui, a pus acum mâna pe cârma Germaniei, Hitler care este — totodată — și prim ministru al acestei țări.

S'a semănat grâu de acum 5000 de ani. Un englez s'a apucat și a semănat o cantitate de grâu, pe care a găsit-o într'un mormânt vechi de vreo 5.000 de ani. Un ziar englez spune că boabele au încolțit și a ieșit un grâu — o minune. Bobul de grâu a dat zece până la treizeci de tulpini (a înfrățit, cum se spune), iar palul a ajuns până la doi metri și un sfert înălțime. Asta ar dovedi că grâul de acum câteva mii de ani era cu mult mai bun și mai mare decât astăzi. Tot ce se poate.

Convocare. În înțelesul Art. 22 din Statutele membrii „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român” — *Astra* — se convoacă la Adunarea generală ce se va ține în orașul *Tg-Mureș*, în zilele de Sâmbătă 8 Septembrie și Duminică 9 Septembrie 1934. Programul adunării: Sâmbătă, 8 Septembrie 1934. Ora 9 a. m.: Serviciul divin în bisericile Românești din *Tg-Mureș*; Ora 11 a. m.: Ședința I. cu următoarea ordine de zi: 1. Deschiderea adunării generale; 2. Înscriserea delegaților prezenți ai despărțămintelor; 3. Înscriserea și salutul delegaților autorităților și societăților culturale; 4. Raportul general al comitetului central pe 1933/34; 5. Alegerea a patru, diferite, comisii. După Prânz: Ora 6 d. m. Ședință festivă a secțiilor științifice-literare: Conferința dlui prof. Sextil Pușcariu despre „Perspective culturale” Duminică, 9 Septembrie 1934. Ora 9 a. m. Ședința președinților de despărțăminte: Referatul I.: Dr. Vasile Ilea: „Școala țărănească” Referatul II.: Dr. Ioan Bozdog: „Organizarea culturală-economică a satelor” Ora 11 a. m.: Ședința a II-a cu patru puncte la ordinea de zi. Ora 5 d. m.: Continuarea ședinței președinților din despărțăminte — Din ședința plenară a comitetului central al Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român „Astra” ținută la 11 August 1934. Dr. Iuliu Moldovan m. p., președinte. Nicolae Băilă m. p., secretar.

2—3 fetițe de liceu sau școala superioară de comerț au loc bun în gazdă. Adresa la Virgil Mihulin exactor erarhial, Arad, Piața Luther Nr. 2.

*) Eventuale propunerile au să fie înaintate în scris, prezidiului Asociațiunii, Sibiu, Str. Șaguna Nr. 6 cu 8 zile înainte de Adunarea generală.

Parohii vacante.

Conform hotărârii Ven. Consiliu Eparhial Nr. 4843/1934, pentru îndeplinirea parohiei vacante din comuna *Sânmihalul-român*, se publică concurs cu termen de 30 de zile, socotite dela prima apariție în organul diecezan „Biserica și Școala”.

Venitele împreunate cu acest post sunt:

Una sesie parohială constătătoare din 32 jughere pământ arabii.

2. Birul parohial, 1 kgr. grâu de fiecare jugher cadastral.

3. Stolele legale.

4. Intregirea dotației preoțești dela Stat.

5. Casă parohială nefiind, alesul se va îngriji de locuință din ale sale.

Preotul ales va predica totdeauna, când va fi cu rândul la biserică, va catehiza la școlile primare din loc fără altă remunerație din partea parohiei, va suporta toate impozitele după venitul său din parohie.

Parohia fiind de clasa PRIMA, dela recurenți se cere să aibă calificarea regulamentară.

Cel doritor de a compete la acest post se vor prezenta în vre-o Duminică sau sărbătoare, în sfânta Biserică din *Sânmihalul-român*, pentru a-și arăta destoinicia în cele rituale și oratorice, conformându-se strict art. 33 din regulamentul pentru parohii, iar cererile, însoțite de actele necesare, adresate consiliului parohial *Sânmihalul-român*, le vor înainta în termenul concursual oficiului protopopesc ort. român din *Timișoara-Iosefin*, str. *Mircea Vodă* Nr. 6.

Sânmihalul-român, din ședința consiliului parohial, ținută la 15 Iulie 1934.

În înțelegere cu Dr. *Patrichie Țucra m. p.* protopopul *Timișorilor*. 3—3

Comitetul parohial bis. ort. rom. din *Bătania (Ungaria)* publică concurs pentru îndeplinirea parohiei vacante, — cu termen de 30 zile dela prima apariție în organul „Biserica și Școala” din *Arad*.

Venitele parohiei sunt:

1. Sesiunea parohială constătătoare din 52 jug. cad. din care 1200□ trifolște iar 900□ vie.

2. Birul și stolele legale.

Parohia este de cl. I.

Alesul preot va suporta dările după beneficiul său parohial și va catehiza gratuit elevii ort. rom. dela toate școlile din loc și va predica în toate duminicile și sărbătorile în sf. biserică.

Concurenții se vor prezenta în termenul concursual în sf. biserică spre a-și arăta dexteritatea în cant și oratorice, și rugărilor de concurs, adresate com. par. din *Bătania* ajustate cu documentele pentru parohie de cl. I, le vor înainta preotului *Ioan Borza* în *Kétegyháza* care va efectua alegerea în termen regulamentar.

Com. par. ort. rom.
din *Bătania [Battonya]*

—□—

1—3